

6.1. PÕLLUMAJANDUSE ARENGUT MÕJUTAVAD LOODUSLIKUD TEGURID

Sügistööd põllul

Lambakasvatus

Põllumajandus on majandusharu, kus inimesed kasvatavad taimi ja loomi. Põllumajandusest on võimalik saada kõike, mida inimene vajab toiduks ja kehakatteks.

Toiduainetööstus saab oma tooraine põllumajanduselt.

ÜLESANNE 1

**Kas väide põllumajandusharude kohta on tõene või väär?
Paranda väär väide tõeseks ilma eitust kasutamata.**

1. Põllumajandus jaguneb
taime- ja loomakasvatuseks.

TÕENE VÄÄR

-
2. Taimekasvatus jaguneb teravilja-, kartuli-,
köögivilja- ja söödataimede kasvatuseks.

TÕENE VÄÄR

3. Teraviljadest kasvatatakse Eestis nisu, rukist, kaera, otra, tatart. TÕENE VÄÄR

4. Köögiviljad on kapsad, porgandid, sibulad jt. TÕENE VÄÄR

5. Loomadest kasvatatakse Eestis veiseid, sigu, lambaid, kanu jt. TÕENE VÄÄR

Kasutamiseks sobiv maa

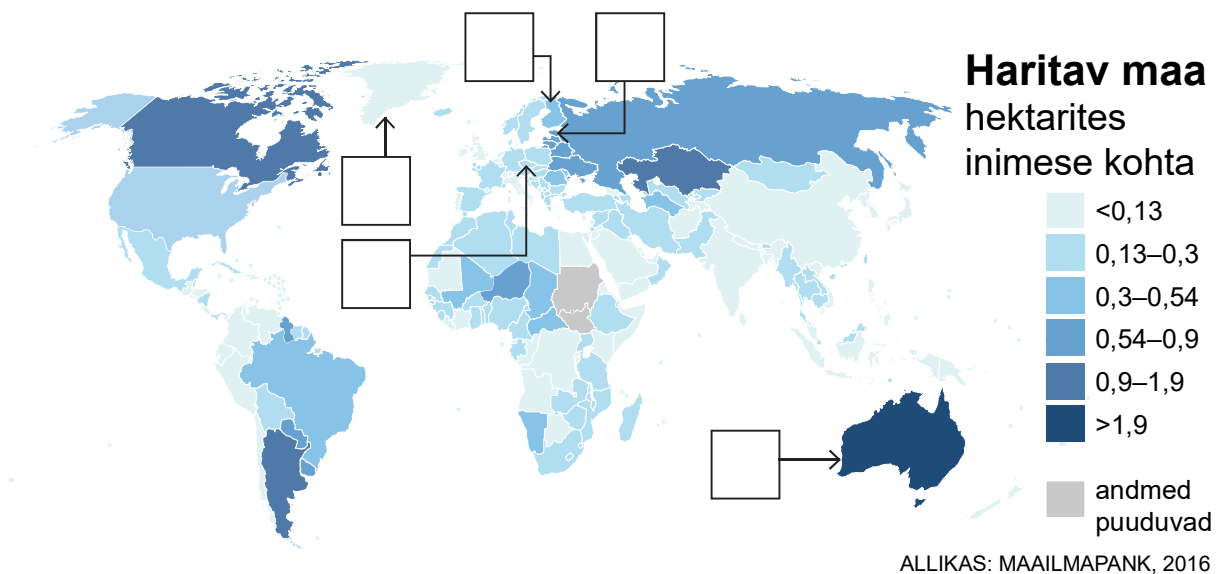
Maailmas on iga inimese kohta ligikaudu kaks hektarit maad, sellest üks kolmandik on kõrbed ja üks neljandik on igijää. Kasutamiseks sobib ainult üks kolmandik kogu maakera maismaast. Sellest omakorda sobib põllumaaks ainult väike osa, suurem osa sobib heinamaaks.

Kõige suuremad põllumaad on parasvöötme rohtlates. Seal on suured tasased maa-alad ja maailma kõige viljakamad looduslikud mullad.

Ka troopilistes rohtlates – savannides – on põllumaad suhteliselt palju.

Põllumaa Prantsusmaal

ÜLESANNE 2

Uuri maailma haritava maa kaarti.

Kirjuta lause number sobivasse kohta kaardil.

1. Kõige rohkem haritavat maad inimese kohta (üle 1,9 ha) on Austraalias.
2. Gröönimaal on haritavat maad alla 0,13 ha.
3. Kesk-Euroopas on inimese kohta 0,13–0,3 hektarit haritavat maad.
4. Põhja-Euroopas on inimese kohta 0,3–0,54 hektarit haritavat maad.
5. Eestis on inimese kohta ha haritavat maad.

MÕTLE JA ARUTLE!

Miks ei ole haritavat maad igal pool võrdselt?

1. Gröönimaal on haritavat maad väga vähe.
2. Austraalias on ühe inimese kohta kõige rohkem haritavat maad.
3. Euroopas on haritavat maad ühe inimese kohta suhteliselt vähe.

Põllumajanduse arengut mõjutavad tegurid

Põllumajanduse arengut mõjutavad paljud tegurid:

- **maa-ala geograafiline asend**
- **looduslikud tegurid:**
 - kliima, sealhulgas päikesekiirus ja soojuse hulk, niiskus, taimekasvuks sobiv aeg
 - mullastik
 - pinnamood

Põllumajanduse arengut mõjutab oluliselt paikkonna kliima. Taimede kasvuperioodi kestus oleneb päikesekiirguse, soojuse ja niiskuse hulgast.

Taimekasvu- ehk vegetatsiooniperioodiks nimetatakse aega, mis soojuse ja niiskuse poolest sobib taimede kasvuks.

Eestis algab taimede kasv (vegetatsioon), kui ööpäeva keskmine temperatuur tõuseb üle +5 °C.

Paljud taimed vajavad aga kasvuks palju rohkem soojust, kui on Eestis. Eestis on taimekasvuperiood 180 päeva (pool aastat), Vahemere ääres aga kolmveerand aastat (260 päeva).

Nimetatud tegurid määravad omakorda taimed, mida on võimalik mingis piirkonnas kasvatada.

Miks kasvatatakse Eestis kartuleid, aga banaane ei kasvatata?

Ka pinnamood mõjutab oluliselt põllumajandust.

Tasase pinnamoega aladel saab rajada suuremaid põlde, seal on lihtsam masinatega tööd teha. Tasastel aladel on hea kasvatada taimi, mägistel aladel on aga otstarbekam kasvatada loomi.

Miks tasub mägistes piirkondades kasvatada loomi, tasastel aladel aga taimi? Arutlege koos õpetajaga.

Põllumajanduse arengut mõjutavad veel

- **inimestega seotud tegurid:**
tööjõud, turgude paiknemine, inimeste ostujõud
- **majanduslikud tegurid:**
raha, tehnoloogia areng, rahvusvaheline kaubandus, geograafiline tööjaotus
- **poliitilised tegurid:**
põllumajanduspoliitika, toetuste maksmine, kokkuostuhinnad, Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika, eksporditoetused

ÜLESANNE 3

Kirjuta põllumajanduse arengut mõjutavad tegurid tabelis õigesse veergu.

soojuse hulk, Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika, rahvusvaheline kaubandus, tehnoloogia, niiskus, toetuste maksmine, taimekasvuks sobiv aeg, kokkuostuhinnad, raha, tasane või mägine pinnamood

Looduslikud tegurid	Majanduslikud tegurid	Poliitilised tegurid

ÜLESANNE 4

Koosta tööraamatu teksti ja interneti abil mõistekaart põllumajanduse arengut mõjutavatest teguritest.

